

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in veljá v Mariboru brez pošiljanja na dom za vse leto 8 g. — k., " pol leta 4, — 20, — četr, " 2, 20, —

Po pošti: za vse leto 10 g. — k., " pol leta 5, — " 60, —

SLOVENSKI NAROD.

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Zarad visokih praznikov prihodnji list ne izide v torek, ampak še le v četrtek.

Tabor v Sežani.

Tretje leto širijo že slovenski rodoljubi s pomočjo taborov med našim narodom narodno zavest. Povsod, kjer se je dozdaj taborovalo, imelo je taborovanje najboljši vspeh; to nam je vnovič dokazal tabor v Sežani, ki ga je osnovalo politično društvo „Soča“ za kraške Slovence in tržaško okolico. Vrli Sežanci dobro so zadeli važen pomen tega dneva, to je kazala že zunanja oblika prijaznega tržiča, pri vsaki hiši vihralo so slovenske zastave, naznanjaje, da se denes veseli majka Slava! Med kamenitim zidovjem, po katerem se je razpenjala spomladna zelenjad, mislili smo, da se nahajamo v lichenem vrtu. Že pred poldne dospeli so iz daljnega Tomina ondotni pevci v krasni sokolski obleki, rodoljubi iz Gorice, Postojne in Razdrtega. Brž popoldne začeli so prihajati kraški kmetje iz sežanskega okraja. Ob treh bilo je v trgu že vse živo. Voz za vozom držal je po cesti, ki drži iz Trsta v Sežano; posebno pozornost obudili so proseški in nabrežinski pevci, med njimi gosp. Nabrgoj in gosp. Cvek, slednji odličen vodja obeh pevskih zborov. Impozantan bil je prihod tržaških okoličanov in slovenskih Istranov po taktu izvrstne domače glasbe; vse okolične čitalnice, čitalnica boljunška in pasjavaška iz Istre, bile so z društvimi zastavami v obilnem številu zastopane. Ob štirih začela se je gibati zbrana množica pač nad 6000 duš, pod senco slovenskih zastav in pri zvuku doneče glasbe proti taborišču, — pol male ure zunaj Sežane, poleg ceste, ki drži v Ipavo. Ko je bilo ljudstvo v najlepšem redu stalo pred odrom za govornike pripravljenem, prikaže se gospod dr. Lavrič in pozdravi taborite blizu tako-le: „Bratje! upapolno gleda denes na nas, ki smo se tukaj pod milim nebom zbrali, mati Slovenija, prajoča: ali budem po tolikem trpljenju še vedno čakala, vedno žalovala? Ne! Čas rešitve se ti bliža. — Časi so se premenili, za nas denašnje dni ne velja samo surova sila, kakor je ta veljala svoje dni, denes so nam priznane pravice, na čijih temelji lahko preženemo vse

goste megle, ki še vedno zakrivajo političen naš položaj; pa k temu je treba resne volje in poguma! Veseli me, da se začnejo živo zavedati svojih pravic Slovenci na Spodnjem-štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem, ter s tem osramotiti tujce, ki so mislili, da smo mi mrtvo truplo od katerega lahko vzame vsak en kos. Denes dragi moji je vse drugači, kakor je bilo svoje dni, ko nismo imeli ne knjig ne časopisov, zdaj torej ko imamo, hvala Bogu, knjige in časopise, začnejo se našemu narodu oči odpirati; vsaki izmed nas denes živo čuti, da je Slovenec! Pa kdo je to vse storil? Sami! Star pregovor pravi: „Kdor si sam pomaga, temu Bog pomaga.“ Začeli smo sami orati ledino: pisati podučne spise in pesme prepevati budnice, osnovavati čitalnice, — veliko so nam tudi tabori pomagali; to lahko vidimo denes, ko nas je tukaj zbranih na tisoče, veselimo se tega, veselimo se tembolj, ker vemo da je še mnogo naših bratov pri nas v duhu, katerim ni bilo mogoče sem priti. — Ako hočemo biti narod — ljubi Slovenci! moramo imeti pravice, ki jih ima vsak drugi narod, denes bodemo torej naše tirjatve glasno izrekli, vi jih pa bodete, ako se vam zdé pravične, potrjevali. Pred, nego začnemo, pozdravljam vas možje iz Krasa, in vas srčne okoličane, ki ste že svoje junaštvo večkrat dokazali; pozdravljam sploh vse tukaj pričujoče, pozdrav tudi našim Slovenkam veljá! Na vseh taborih treba je župana, prosim torej da si ga volite. — Z vesvikim navdušenjem in enoglasno je odmevalo od vseh strani: „Dr. Lavrič naj na taboru župani!“ Zahvalivši se ljudstvu za to zaupanje, podeli besedo gosp. doktorandu Klavžerju, ki je temeljito razpravljal prvo točko. „Vsi Vlovenci naj se po postavni poti zedinijo v eno kronovino z enim deželnim zborom“, izvrsten govor končal je z besedami: „Razkosana in raztrgana si Slovenija ne more pomagati, zedinjena bi pa ne le bila nam koristna, ampak tudi državi. Pač resničen je verz našega pesnika: „Skala se trese in hrib, zvestoba Slovencu ne gane!“ V duhu bratje! vidim, da ste že vsi zedinjeni, rad bi denes mogočno vskliknil: Slovenija vstani! Slovenija vstaja, se zbuja, ves narod jo kliče na dan!“ To točko odobrili so taboriti z velikim navdušenjem.

Drugo točko: Naj se dejansko izpelje §. 19. državavno osnovnih postav, naj se tedaj v cesarskih urad-

nijah na Slovenskem precej začne pisati in uradovati v slovenskem jeziku; in podučni jezik v šolah na Slovenskem, naj bode slovenski jezik, razkladal je gospod Ravnik deželni poslanec isterski, in je tako-le govoril: „Kako srečni so bili časi, ko so se pred 12. stoleti zbirali naši očetje pod košato, senčnato lipo, kjer so se posvetovali, kaj je v prid a kaj je v škodo slovenskemu rodu! Niso imeli onkrat tujih paragrafov, njih poglavitni paragraf v nevarnosti je bil: zdržena moč. S tim paragrafom v roki so naši spredniki že pred 12. stoleti pretepli Tesela Bavarca na Koroškem, Grke v Istri in Lombarde onkraj Soče. S tim paragrafom v roki, t. j. s zdrženo močjo so predobili naši očetje divje Obre, kateri so skozi 20 let trpinčili naše matere in skrunili naše sestre. —

Dogodila se je našim prednikom po izdajstvu velika nesreča na konci 8. in na početku 9. stoletja, povlegli so pod težki jarm Frankov. Franki so razklali slovensko zdrženo moč in pod krinko krščanstva so nam prinesli težka želeta in sužnost. Od tega časa se niso več zbirali naši očetje pod domačo lipo, živelj so skozi tisoč let pod tujimi paragrafi. Koliko jih je bilo, in kakošni so bili ti paragrafi, vam ne bom razkladal, ker moj namen je govoriti samo o enem paragrafu, t. j., § 19. osnovnih državnih postav. Posluh!

Bilo je 20. decembra leta 1867. ko se je na Dunaji v pričo mnogih učenih nemških dohtarjev porodilo prav čudno dete. Ni bilo lepo, kajti zasukano je bilo pri glavi in pri nogah. Dopadlo je pa vsem, ker oči je imelo bistre, ušesi tanke in usta je držalo na smeh. Od blizu in od daleč so ga hodili gledati. Pri slovesnem krstu je bilo mnogo imenitne gospode, ni pa bilo ne duhovna ne blagoslovjene vode. Dali so temu otroku tudi prav čudno ime, ktereč v praktiki ne najdeš, imenovali so ga namreč: „§. 19 osnovnih državnih postav.“ Zares čuden otrok; komaj se je rodil, so ga že poslali po svetu. On popotva že tretje leto po avstrijskih deželah. Šel je najprvo v gostje k Nemcem, pri katerih je najraje; kajti božali so ga noč in dan in pasli s samimi sladčicami. Šel je k Poljakom; poslušal je rad njih glasove, sladko se jim je smejal, kajti Poljaki so mu pri krestu kumovali. Šel je k Čehom, pred katerimi so se mu hlače tresle, kajti videl je, ka tam so ljudje ostrega pogleda in silno kosmati. Pri-

Listek.

Praven slučaj.

(Spisal dr. J. Mencinger.)

Mož, ki mi ne bode zameril, da ga prijatelja imenujem, je izvrsten praktičen jurist. Ko je tedaj tudi nekoliko pedant, žali ga, ker ne more vsega, kar se primeri v vsakdanjem življenji, in kar človeški pred sodki in zmote naneso žalostnega in smešnega, razrediti in razsoditi po raznih paragrafih naših mnogobrojnih zakonikov, ktere skoraj izključljivo prebira in ki so mu najbolj popolni celega sveta. Ker je človeku, da je naroden, treba posebne milosti božje, ali posebne ne vsakemu prirozenega čutja, moj prijatelj ni Slovenec niti Nemec ali Nemškutar, temuč samo „človek“: vir bonus juris consultus. Lepoznanskega slovstva sploh ne čista najmanj pa slovensko. Naš pravopis mu je premalo v vojnici paragrafov vprežen, vsak pisar sine nove besede kovati, tudi veči del naših pisateljev ni prestal državnopravnih izpitov. Če prijatelj vidi v

kaki noveli ali igri vršiti se nepostavno pogodbo, ali pa, da mlada pod oblastjo varuha stoeča nevesta stori pred altarjem zakonsko obljubo brez postavnega dovoljenja varstvene sodnije, popade ga sveta juristična jeza, ki jo more presoditi samo kak star sodnik v pokoji.

Moj prijatelj je med svojimi težavnimi dnevi praktično jurističnega življenja, — in koliko ima tacih pravoznanec, predno sede k mizi, ki sicer ni njegova, pri kateri pa vender sme sedeti „neodstaven in neprestavljen“ — samo takrat morebiti užival čisto veselje, ko se je ločilo pravosodje od uprave. Prej mu je bilo čez vse sitno, da je moral nekaj soditi, in da so prišli primerljeji, ko ni prav vedel, ali bi sodil ali pa vladal, ali bi si za načelo vzel „fiat justicia, pereat mundus“ ali pa „salus reipublicae suprema lex esto.“ Kot juristu z dušo in telesom mu je vladati bilo najtežje. O vladanji, kjer so ga zapustili zakonikov trdni paragrafi, se je držal teorij, ki morebiti niso bile dosti praktične. Teorije pogodb in prirozenih človečanskih pravic se je držal tudi pri vladanji, in o tem je prišel večkrat

naskriž z svojim predstojnikom kar mu je bilo neprijetno, in naskriž z zgodovino novejših časov ter z ravnanjem hvalisanih parlamentov, kar ga je v srce bolo. Odkar je čul, da gre moč pred pravico, ali bolj po avstrijsko rečeno, da je vprašanje prava ravno tisto kakor vprašanje moči, je bil iz srca zadovoljen, da mu zanaprej ne bo treba mešati se v raztegljivo upravo in da bode samo sodnik ter z vedro glavo in dobrim srcem skrbel „ut fiat justitia, ne pereat mundus.“

Un dan je bil moj prijatelj prav nejevoljen. Ni bila navadna sodnja nevolja, ampak globoka principijelna. Mož je namreč rekel, da se tudi zdaj ko je samo sodnik, ne more popolnoma politiki odtegniti, in povedal mi je v dokaz naslednjo dogodbo iz ravno preteklih dñi, ki je pa, brez zamere! dolga:

Petra Pavloviča poznaš. Z mano vred si je v glavo vbjal prve nauke o nemški slovnici. Bil je edini sin premožnega kmeta župana, za kmetovanje kakor vstvarjen, pa mati je želela, da bi bil enkrat gospod, tedaj je šel z menoj na gimnazijo. Tam se je mučil z latinščino in grščino počasi in težavno in nazadnje je

Oznanila:
Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " 2krat,
4 " " " 3krat.
Več pismen" se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj)
za 30 kr.

šel je potovaje na Štajersko in Koroško, ali tu je poslušal samo svoje botrčke Nemce, Slovencev še pogledal ni. Prišel je na Goriško in v Istro, ali tu mu je bilo prevroče, pogovoril se je nekako z Lahi, nam Slovencem je pa hrbet obrnil. Pred tremi tedni je truden šel nazaj na Dunaj skozi Kranjsko, skozi belo Ljubljano, kajti znal je, da ga vsi prebivalci žele v šolah in pisarnicah. Ali kaj se zgodi? Rekel je spak: „v vaše šole in pisarnice pa ne grem.“

Slovenci! taka je s tem spridenim otrokom, s §. 19. osnovnih državnih postav. On se tako-le glasi: „Vsi narodi v državi imajo enake pravice; vsak narod ima pravico ohraniti in gojiti svoj jezik, svojo narodnost. Država sponza enakopravnost vseh deželnih jezikov v šoli, v uradu ali kancelijah in v javnem življenju. V deželah, kjer dva različna naroda skupaj živita, morajo biti šole tako uredjene, da se vsak teh dveh narodov v svojem maternem jeziku izobraziti zamore, toda da bi se ne silil k učenju drugačega deželnega jezika.“

Slovenci! zares lep §., ali kaj nam koristi, ko ga imamo le na papirji, v resnici, v dejanji ga pa nismo?! Poglejmo v naše više šole in urade ali kancelije, kako je v njih s slovenskim jezikom? Stati mora revez pred vrati, in zastonj trka, da bi mu odprli in dalji mesto, katero zasluži pred Bogom in pred ljudmi. Pred Bogom, kajti večna resnica je rekla: kar sebi ne želiš, ne delaj drugim. Mi ne kratimo nobenemu narodu pravic, mi ne mrzimo tujih jezikov nego se jih še preveč radi učimo in jih tudi znamo več kakor vsak drugi narod; dopustiti pa nikakor ne smemo, da se nam naš slovenski jezik v blato gazi. Pravico imamo ne le pred Bogom nego tudi pred ljudmi, da se naš slovenski jezik v šolah in uradih spoštuje. Smo li mi Slovenci pripravljeni na vekomaj samo za žrtve? Kjerkoli in kdarkoli se je Avstria skozi toliko sto let vojskovala, povsod so za-njo prelivali naši slovenski junaki svojo hrabro krí, nikoli niso izdali cesarstva, kajti Slovenec ostane zvest Bogu in cesarju od zibel do groba. In za tako zvestobo, za toliko potokov krvi ne bomo smeli zahtevati, da se nam vsaj naš slovenski jezik spoštuje?!

Kako dolgo bomo pohlevno gledali, kako se mastijo drugi avstrijanski narodi, ki nimajo ne za cesarja ne za dom nič večih zaslug kakor mi, kako se mastijo pri bogatih mizah med tem, ko mi Slovenci lačni in žejni pravice, stojimo kakor izstradani berači pri vrati! Ne, to ne sme več tako biti. Naš jezik mora zadobiti v vseh naših šolah zasluženo veljavnost, ako ne, ne predemo nikoli na tisto stopnjo izobraženosti in narodove sreče, na kteri so naši sosedje v Evropi. Nasprotniki se sicer izgovarjajo rekoč: vaš slovenski jezik še ni dosti izobražen, mi ga ne moremo vpeljati v šole in urade, olikajte ga popred in potem se vam ne bomo protivili. Ali dragi moji, kje bomo mi olikali naš jezik ako ne v šolah? To je vse eno, kakor da bi mi tukaj na taboru enemu oči zavezali in ga vprašali: bratec, ali kaj vidiš? Kako bo vidil s zavezanimi očmi? Kako bomo mi olikali naš jezik, ko nam ga tako neusmiljeno vežejo? Razvezite nam jezik, in videli bote, da v 10.

šole na kol obesil. Doma se potem uči kmetovanja od paše svinj in volev do poskušanja zelenike v hramu. Oče župan ga pri gosposki reši vojaške suknje, potem umre in mu zapusti lepo veliko kmetijo brez dolga in kar je tudi veliko vredno, brez bratov in sester. Županov sin vzame potem iz bližnje vasi hčer županjo brez vse tiste poezije, ki jo imamo mi omikani ljudje v srci, kadar se ženimo, pa z lepo doto, ki bi si jo tudi mi zraven poezije privošili. „Denar, to je prva!“ Kmetoval je potem mož, kakor drugi sosedje, nosil kratke hlače in odlikoval se je od sosedov samo s tem da je znal nemški ne samo pisati ampak tudi govoriti.

Med drugimi otroci ima tudi hčer, ki nosi gospoško ime Pavlina. Omožil jo je staro devetnajst let ne-rad in ne na dober dom, pa dal jo je ženinu, kte-rega si je sama izbrala. Ljubezen je bila v začetku skrivna, vendar se pozneje nij mogla drugače poravnati kakor per subsequens matrimonium. Ko je Pavlina bila stara dvajset let, jo oče izpusti iz očetne oblasti — Žena komaj doletna storjena pride k meni in me prosi, da bi prebral ženitvanjsko pismo. (Dalje prih.)

letih bomo v izobraženosti toliko pridobili, kar smo v stoletjih brez lastne krivice zamudili!

Na dalje — vi najbolje znate, kolikokrat morate odprieti mošnjico in nesti s krvavimi žulji zasluženi denar v cesarsko blagajnico ali kasu. Vi najbolje znate, koliko davka odrajetete; nikoli niste krajcarja dolžni ostali, ker znate, da država ima velike potrebe. Ali za tako velike žrte bote vi še za naprej pohlevno molčali, da vam bodo uradniki, ki od vaših žuljev žive, dopisovali v tujem jeziku, katerega ne razumete in morate s takim dopisom od hiše do hiše, da vam kdo za plačilo večkrat napačno prebere, in tako gubite nepotrebno čas in denar. To ne sme več biti, na slovenski zemlji mora slovenski jezik v vse cesarske urade ali kanclije! Bratje ne delajmo si pa sramote, da bi mi tudi zanaprej pisarili v tujem jeziku mesto v svojem, ker potem bi nasprotniki imeli prav, ko bi rekli: kako čete, da vam mi pišemo slovenski, ko ga vi sami zmetujete. Spoštujmo se tedaj sami, in spoštovali nas bodo tudi drugi.

Moj častiti predgovornik vam je temeljito dokazal potrebo zedinjene Slovenije in vi vsi ste enoglasno in navdušeno zahtevali; ali bratje! ne bomo pozdignili naše mile matere Slovenije iz praha, ne bomo je posadili na častno mesto, dokler bomo dopustili da se nam veže slovenski jezik v šolah in uradih.

Sklenimo tedaj, da §. 19 osnovnih državnih postav ne ostane samo na papirji, nego da se dejansko vpelje v vse šole in urade na slovenski zemlji. Kdor je za to, naj vzdigne roko! Zdaj naj vzdigne roko tisti, kdor tudi v prihodne želi, da se mu materni jezik sramotno zatira!

Prav tako, Slovenci, vaš sklep je pravičen, držite se ga stanovitno, in Bog vas živi!

Dramatične zadeve.

Dramatičnega društva občni zbor, tretji v vrsti rednih letnih, je bil v nedeljo 29. maja v dvorani ljubljanske čitalnice. Družabniki se nijsa zbrali v ravnu preveč ogromnem številu, ako se pomisli da sama Ljubljana šteje 138 udov, tedaj skoraj polovico vseh družabnikov.

G. prvosednik Grasselli pozdravlja zbor ter omeni da je še le malo let preteklo, kar se je zbralo nekaj mlajih domoljubov, ki so osnovali dram. društvo, da se preseli slovenska dramatika na obširnejše polje. Začetek je bil težak, a vkljub mnogim oviram stoji danes društvo dobro, in gledé na neugodne splošne okolnosti sme se reči prav dobro. Število udov vedno narašča, akoravno le počasi. V tisku je izšlo dozdaj 12 vezkov „Slovenske Taliye“ ki obsegajo lepo število raznovrstnih igrokazov. Naj važnejši korak pa je storilo društvo s tem, da je dejansko dokazalo, o čemer so dvomili celo prijatelji društva, da je s prav dobrim uspehom napravljalo redne slovenske predstave v javnem deželnem gledališču. Obširnejše bodeta poročala tajnik in blagajnik. Resna volja in marljivost povzdignila sta v preteklem letu društvo na dokaj višo stopnjo.

Misel da je dram. društvo nepotrebno, da bi naj bila delavnost vsa združena v enem društvu, nij res, kajti težavna naloga, kero skuša spolnovati dram. društvo, se ne da izvrševati kar mimogrede poleg drugih opravil. Ravno tako neopravljeno je bilo očitanje, da bi dram. društvo delalo škodo čitalnici ljubljanski, ker društvo je resno mar spešiti napredok slovenstva, in ono gotovo ne dela škode nikomur. Če se kje škoda godi, morajo se iskati uzroki drugod.

Iz tajnikovega sporočila, ktere priobčimo prihodnjicu, je razvideti da je društvo prav veselno delalo v preteklem letu. Na svitlo je prišlo 5 vezkov „Slov. Taliye“ (11—12), igralo se je 11 krat, in sicer 9krat v gledališču in 2krat v čitalnici. Pri teh predstavah je sodelovalo 64 predstavljaljajočih udov, namreč 28 gospodin in gospa in 36 gospodov. Učilnica za ženske se je odprla 15. oktobra in se sklene konec junija. Slavni deželni zbor je naklonil izdatno denarno podporo društvenim nameram. Blagajnikovo poročilo kaže, da je bilo 1. 1869 dohodkov 1745 fl. 35 kr. in stroškov 1574 fl. 30 kr. ostalo je na konci leta 171 fl.

5 kr. in v obligacijah 350 fl. Stan premoženja na konci l. 1869 je bil 735 fl. Proračun za l. 1870 kaže dohodkov 4281 fl. in stroškov 4149 fl., tedaj ostane 132 fl. Se ve da je glavni del teh dohodkov računjen na predstave v gledališču, ker podpornik ima društvo komaj 200 ki plačajo 400 fl. Nadejati se je, da se to število izdatno pomnoži v tekočem letu. Stan blagajnice od 1. januarja 1870 do 28. maja je: Dohodkov 2270 fl. 89 kr., stroškov 1972 fl. 3 kr., tedaj je v gotevem denarji v blagajnici 298 fl. 86 kr. in v obligacijah 300 fl.

Za pregledovalca računov se izvolita gg. Drachslér in Tomec.

G. prvosednik omeni vse hvale vrednega izvrstnega delovanja g. blagajnika Žagarja, ktemu občni zbor izreče z vstajanjem svojo zahvalo za njegovo brezplačno veselno delovanje na korist društva. G. blagajnik se zahvali za zaupanje in hoče tudi še na dalje delati za korist društva, čeravno je poprej prosil naj se odveže tega težavnega posla.

V odboru so se volili: Za prvosednika g. Grasselli, za blagajnika g. Žagar, za odbornike, gg.: Dr. Bleiweis Dragotin, Drenik Franjo, Guttmann, Noll Josip, dr. Poklukar, Ravnikar Franjo, Šolar, Valenta Vojteh in vnenja: g. Erjavec v Zagrebu in g. Stritar na Dunaji. Skrutinirali so, gg.: Guttmann, Kajzel in Noll Srečko.

Odborov predlog da se izvoli za častnega uča slavnih domoljub, prvi Jugosloven, visoko čestiti biškop Strossmayer je bil navdušeno in enoglasno sprejet.

G. Grasselli nasvetuje, da bi se prenaredile nektere točke pravil, ker pa je to treba dobro pretesti, naj nov odbor to prevdari in potrebne premembe predloži občnemu zboru, ki naj se skliče v ta namen.

G. Tomec vpraša, kako je z odškodnino, ktero zahteva nemški konsorcij za slovenske predstave.

G. Grasselli odgovori, da odboru o tem ni nič znano.

G. Tomec izreče v imenu občnega zahvalo g. prvosedniku Grasselli-ju za njegovo marljivo delovanje, na to se zahvali g. prvosednik za zaupanje, ktero mu je zopet skazal občni zbor, ter izreče, da hoče tudi na dalje delati po svoji moći za korist društva. S tem se je sklenil zbor. J. N.

D op i s i.

Iz Ljubljane, 1. junija [Izv. dop.] Čuden porod imajo pač državne pravice raznih avstrijskih narodov; po hudi borbah s centralisti, ktero so vse nemške narode dolgo časa okovane držali v svojih verigah, priborili so si Magjari svojo avtonomno državo ter napravili dualizem, koji pa za Slovane v istini ni drugač, nego dvojni centralizem. Denes stojimo pred pragom tretje države, ki bode zopet razdelila Cislajtanijo ter dala več moči nemškemu življu. Da bi si laže napolnili Nemci svojo nikdar sito žrelo od isoliranih Čehov in Slovencev, dali bodo Poljakom nekaj tistih pravic, ktere bi imel vživati že zdavnej vsak avstrijski narod. Ker si bodo pa Čehi, politično narbolj izobraženi narod v Avstriji v kratkem tudi privojskovali prijedole si pravice, nastane le vprašanje: Kaj bode pa potem z nami, ko bomo ostali sami brez pravic, brez prijatelja, brez zaveznika. Srce krvavi rodoljubu, ako gleda nazaj na preteklost, sapa mu zastaja, kadar premišljuje bodočnost narodovo. Malo nas je, sami bomo težko zmogli; iščimo si toraj hitro zaveznikov ter prehodimo z njimi stanovitno vse trde šole in ne pustimo zapreti vrat, dokler ne prideš do zaželenega cilja. Edin narod pa v celi državi, ki ima z nami enak položaj, je česko-slovanski narod; držimo so njegovih načel. Milujmo se, složimo se! Da pa ne bomo mrtvi zavezniki, skrabeti moramo, da se ojačimo doma že poprej; noč in dan delati moramo na to, da zmorem pri prihodnjih volitvah ter da postavimo na celo naše opozicije možé, ki imajo um in pogum braniti narodove svetinje. Volilcem in poslancem pa in vsakemu pošteno mislečemu Slovencu mora biti zedinjena naša domovina prvi po-

vod; saj je iz zgoraj navedenih dat zadnjih drž. pre-memb vsaj dosti očito, da se le potem moremo ohra-niti, le potem napredovati. To naj tirja vsak volilec od svojega poslanca, vsak poslanec pa prav odločno od države; saj je to našega programa prva, najimenit-nejša točka, iz koje izvirajo vse druge; ž njo dobimo vse, brez nje nič. — Dežman in njegova stranka dela že vse priprave za volitev; tisti centralni odbor, ki se je leta 1867 tako neumrljivo blamiral, da med 26 kandidati ni niti enega spravil v dež. zbor, se je že ustanovil ter si napravlja ravno zdaj že tudi podružnice po deželi. „Tagblatt“, glasilo narodu nasprotne stranke je že pričel s zvitimi članki loviti na svoje zanjke; nobeno sredstvo mu pa pozneje ne bo preomazano, da bi le črnili in oskrunjeval narodno kandidate. Plazili se bodo nemčurski apostelji s sladkimi besedami, z nadpolnimi obljubami okoli slov. ljudstva ter skušali dobiti na svojo stran glasove tistih mož, za koje zdaj nimajo druga, nego da jih pitajo s siroveži, z neomikanci; sicer pa „Tagbl.“ že zdaj s kislom obrazom sam pove, da za renegate naše kmečke občine nimajo tal. Mi pa že zdaj apeliramo na trden značaj in zdravo pamet naših mestjanov in deželanov, ka naj si ostanejo konsekventni, da ne bodo sedanje volitve slabje, nego so bile pred tremi leti. Ako nas niso zmagali renegati zvezani z aristokracijo in birokracijo pri zadnjih volitvah, ko smo hodili v volilne sobe memo sabelj in bajonetov, ko je pritiskanje na steno nastopilo v največi obliki, vsaj ne smemo propasti zdaj, ko smo se po triletni Giskro-Herbstovi šoli tacih vojaških igrač že navadili. Bog in sreča junaška!

Kakor je iz včeraj nalepljenih listekov razvidno se bodo volitve na Kranjskem vršile te-le dno: 27. junija za kmečke občine; 28. junija za mesta, trge in kupč. zbornico; in 1. julija za velike posestnike. Kranjci, pozor! Dajte nam tudi kaj novih moči v drž. zbor.

Iz Šmarja 1. junija. [Izv. dop.] Jako nas veseli, da so včeraj v Celji zbrani zaupni možje za naš volilni okraj zraven g. dr. Vošnjaka postavili za druga kandidata g. dr. Dominkuš-a. Njegovo ime slovi po slovenskem svetu. Vse lastnosti, ki jih tirjamo od ljudskega zastopnika, neodvisnost, pol. zvedenost, značajnost, rodoljubje in zgovornost najdemo pri g. drju. v obilnij meri. Upajmo, da bode prevzel kandidaturo; od naše strani pa mu lehko že zdaj zagotovljamo, da bode tudi pri tej volitvi, kakor pri vseh poprejšnjih naš okraj enoglasno volili od narodnega odbora priporočena kandidata.

Pri tej priložnosti moram pozornost c. k. okr. glavarstva obračati na neko krivico, ki se nam godi gledé števila volilcev. Po volilnem redu pride na 500 duš en volilec. Znano mi je pa več občin, katerim je z ozirom na njih prebivalstvo odločeno prepičlo število volilcev. Postavim, naša šmarska občina šteje čez 4500 duš, voli pa le 8 volilcev mesto 9. Skoz imma naš okraj za kakih 7–8 volilcev premalo. Menda se je dozdaj staro številjenje vzelo za podlago razdeljenja volilcev; zdaj pa imamo novo številjenje dokončano in zdi se mi spodbodno, da bi se število volilcev na to opiral.

Iz Zagreba, 31. maja. [Izv. dop.] Val javnega nezadovoljstva, ki se je bil zadnje dni tako visoko spel vsled izzazivnega postopanja naše vlade zabranjujoče slavljenje Jelačičeve smrtne obletnice, se je navidezno vlegel. Na val sledil je dol. Tudi homatije so navidezno poravnane. Vsi v zapor potegneni, so iz zapora izpuščeni. Juristi so sklenili zopet kolegija pohajati, ker jim je vlada po akademiskem senatu poročiti dala, da bo strogo preizkavo podigla zavolj surovega in čast žalivnega postopanja magistratne policije naproti njim. Vse to je, kakor sem rekel: navidezno, kajti na tihem še hudo vreje in kipi. Nezadovoljnost z obstoječimi razmerami je obča postala, in sicer pri vseh političnih strankah. Posebno je pa vest, da je neki Mihaljevič za Zagrebškega nadbiskupa imenovan, že tako čutljivo javno mnenje še bolj zburkala. Sicer še denes to naimenovanje ni uradno proglašeno, pa čuje se od vseh strani, da je toliko kakor gotovo. Kdo je ta Mihaljevič? — Svet o njem razen že večkrat imenovanega imena nič ne ve. Čuje se, da je rojen Slavonec, pa da že od mladih nog neprestano med trdimi Magjari

živi. Pravijo, da se je tako do srca pomagjaril, da razen imena ni nič slovanskega več na njem, da! še svoj materin hrvaški jezik je pozabil. Jegovo naimenovanje, če se bo vresničilo, ne bo nobene naših političnih strank zadovoljilo, tudi najhuje magjarone ne, kajti oni v njem tujca vide. Rauch je baje bil za naimenovanje Soiča, Andraši pa vsled priporočanja slavonskih grofov bratov Pejačevičev za naimenovanje Mihaljeviča. Zmagal je, se ve da minister, proti svoljemu „bedinterju“. — Drugo, kar je pri nas duhove ne malo vznemirilo je to, da deputacija vojniške krajine o poslih razvojničenja Nj. veličastvo kralj ni pred se pustil. Deputacija bila je baje že v kraljevem antichambru vsak čas pripravna na to, da bo pred Nj. veličastvo poklicana. Pa v zadnji čas se je Andraši kakor zid med kralja in krajiško deputacijo postavil, ter je tak pot do Nj. veličastva zastopil. Naimenovanje Mihaljeviča in nezaslišanje krajiške deputacije, to dvoje je, kakor svet pri nas sodi, zaželen nasledek homatij ob slavljenji Jelačičeve smrtne obletnice. Naša vlada je — tako se namreč komentuje — homatije na-laš avec eclat inscenirala, ne bi li na ta način Andrašija preplašila, in tako naimenovanje Strosmajera in zaslišanje krajiških žel se na zadnjo uro zaprečila. Ta pritisek naše vlade imel je zaželeni vspeh. Andraši se je zares Zagrebških homatij vstrašil, in Strosmajera kot kandidata za zagrebško nadbiskupsko stolico spustil, pa tudi naši vladni križ čez njen račun naredil. — Ker je bil za naimenovanje Mihaljeviča in ne Soiča. — Te dni je šla druga deputacija na Dunaj, deputacija Zagrebških mestjanov namreč, da Nj. veličastvu naslikava pravo sliko kdo na Hrvaškem vlada, in kako se vlada. Na čeli te deputacije so Šuškovič, Kukuljevič in Crnadak. Ne mara, ka bo tudi tej deputaciji Andraši pristop založil. Denes je vse ravno tako, kakor je bilo leta 1848. Tudi tačas so si na Dunaji deputacije raznih političnih strank kljuko podajale, druga drugo pred kraljem črnile, in druga drugi veleizdajstvo očitovale.

Sicer se pa naj naša vlada napinje, kolikor se hoče, gotovo je, da se bo njena ladjica preje potopila, nego narodno morje izsušilo, po katerem denes tako drzno plava!

sklepom od 8. maja. Da je to istina, vidi se iz vsega držanja našega lista, in bili smo in smo še zdaj tega mnenja, da bodo v Ljubljani iz Štajerske podano jim prijateljsko roko drage volje sprejeli. Torej še dozdaj ne moremo verjeti, da bi bil ljubljanskih gospodov kateri tako nepolitičen in breztakten, da bi v sedanjih za našo prihodnost toliko važnih časih, ko bi se morali v ssi politični faktorji cele Slovenije v eno veliko akcijo združiti, iz malenkostne žeje po osebne maščevanji delal proti kandidaturi g. dr. Zarnika. — Mi sloga jeko resno vzemamo, ter vsled tega tudi od ljubljanskih gospodov pričakujemo, da ne bude sloga pri njih samo siva teorija ostala. — Videant consules, ne —.

* (Ljubljanski nemškutarji) se bajè jako jezè, da se nobeden izmed njih poslancev ni povabil k konferenciji dunajske državno zborniške svobine. Po „Tagbl.“ rečeno se to pravi: Kakor je ta svojina tudi propadla, zaničevanja vredna in maločastna, tako globoko vendar šenipadla, da bi se hotela pečati z ljubljanskimi nemškutarji! — Keesbacher je bil sicer v konstitucionalnem društvu nasvetoval, naj to društvo pristopi nemški resoluciji, kakoršna je bila na Dunaji sklenena, češ da jo je sprejela tudi praska kazina, kteri se ljubljanski nemškutarji tako rado primerjajo. Protitemu nasvetu so govorili sicer najbolj ljuti nasprotniki poudarjajo, da, nočeo biti „Nemci“, ampak „nemškutarji“ in ustavoverneži. Ti ljudje si obetajo, da bodo pri prihodnjih volitvah precej svojih kandidatov vrinili v mestih in trgih. Največ si obetajo od Novega mesta, Kamnika, Tržiča in Krškega. Gledé Idrije pravijo, da tam ni nič opraviti, češ da tam gospodari česk župan! V Kočevji bodeta takrat kandidirala Dežman in Keesbacher in le kot na peto kolo se misli na Janeza Kozlerja. V Ljubljani bode kandidirali dr. Suppan in guilotinski mož, vladni svetovalec Laschan. Vendar zadnji nima dosti veljave niti pri nemškutarjih, ker je bilo slišati, da je v nemškutarji stranki vpliven mož rekel: „Ne, toliko se pa res nočemo blamirati, da bi tacega Bachovega birokrata volili.“ *)

Z (Gospod bilježnik Höchtl) je razposlal 18. maja l. l. nemško (!) povabilo vsem županom v ljutomerškem okraji, kjer naznanja da je svoje poslovanje nastopil. Kaj tacega se predzne gospod bilježnik v tako rekoč najbolj narodnem okraji slov. Štajerja! Razkačeni so nam skoraj vsi župani ta vabila poslali z raznovrstnimi, semtrtje čudnimi komentari, kar lahko bralci iz zadnjič priobčenega „poslanega“ razvidijo. — Ako bo g. Höchtl tako ravno-pravnost spoštoval, godilo se mu bo, kakor njegovemu predhodniku gosp. Höglbergerju, da se bode njegovo celo poslovanje le okolo zapuščinskih razprav vrtilo, kterih je pa v Ljutomerškem okraju jako malo. Kakor se je zadnja leta Höglbergerjeva pisarna le po trgu sprehajala in komaj vsaki teden enkrat do dobraga pero omočila, tako, kakor vidimo, se bo tudi Höchtlu godilo; kmalu bo po Höglbergerjevem izgledu kopita pobral in šel po tisti široki cesti proti severu, kamor mu je že njegov predhodnik lepo pot pokazal. Temveč mu pa preti ta oseda, ker iz dobrega vira čujemo, da se bo v Ljutomeru kmalu na reden odvetnik naselil. —

* (Družbenikom „Trdnjave“) in drugim rodoljubom na Koroškem. 5. junija, popoludne ob 4ih bode shod slovenskih rodoljubov na Ziljski Bistrici in 6. junija tudi ob 4ih popoludne v Bačah pri Beljaku. Posvetovalo se bode:

1. Imamo koroški Slovenci kaj želeti gledé resnega izvrševanja §. 19 tem. drž. post. od 21. decembra 1867, kteri določuje ravнопravnost vsem državljanom?

2. Kako se hočemo obnašati pri volitvah za deželni zbor?

3. Moremo še več in viših davkov plačevati? — In v Bačah še:

4. Bi se ne mogel še letos v gornji Rožni dolini en tabor sklicati?

Skažite se rodoljubi!

Tajnik „Trdnjave“.

*) Po naključbi je bila ta vest v tiskarnici obležala, dasiravno je bila omenjena že v uvodnem članku zadnjega lista.
Vred.

Razne stvari.

= (O g. dr. V. Zarniku) nam naš stalni ljubljanski dopisnik piše, da ga ne mislijo več ljubljanski kolovodje na Kranjskem za kandidata postaviti. Rekli smo, da smo se tu pri popotovanji g. dr. Tomana skoz Maribor po daljem razgovoru **popolnoma složili**, in da smo mi brez izjeme pristopili k ljubljanskim

Ces. avstr. in kralj. ogor.

izključljivo privilegovano

jako čisto, nedišeče in nepremočljivo

mazilo za usnje (Lederfett-Schmiere.)

Rabljivo za vsake baže usnje, obutala ž njimi namazana ne potrebujejo površnih črevijev, podplati še enkrat tako dolgo trpe.

Ces. kralj.

privileg.

Pâte Impératrice (pasta za roke in obraz)

"Pâte Impératrice" odpravi vse nečednosti in madeže na roki, napravi kožo mehko kakor žamet in belo kakor sneg, daje nohtom naravno čvrstost in barvo ter popolnoma nadomestuje mijo [žajfo.]

Ces. kralj.

izključlj. priv.

Oxfordnska esenca

proti bolenji zôb.

Ces. kralj.

izključlj. priv.

mišnica

proti podganam, hišnim in poljskim mišim, krtom.

BENZIN,

najbolji pripomoček za izpiranje mastnih madežev, nadomestljiv.

Glicerinsko mijo in glicerinska smetena,

proti nečisti razpokani koži, proti lusknati (schuppig) koži na glavi.

Žganje iz vinskih droži

(Franz-Brandwein.)

Najhitreje in najzanesljivejše zdravilo proti večini bolezni, proti ranam vsake baže, obstrelinam, sekotinam, ubodninam, glavo in zobobolu, starim bolečinam in tekinam, raku, prissadu, perečim [vnetim] očem, hromatom in habotam vsake vrste itd. itd.

Sok iz štajarskih zelišč (Kräutersaft)

proti boleznim na prsih.

Čisto, pravo olje iz kitovih jeter

(Dorsch-Leberthran) proti jetiki in sušici.

SANTONIN TABLETS

proti otročjim glistam.

Mazilo proti ozebljini in kurjim očesom

posebno izdatno.

Orientalska voda,

iznajdena od dra. Walkerja v Londonu, proti protinu, reumatizmu, glavobolu itd. itd.

Kolonjska voda (Kölner-Wasser),

od najstarejega destilatéra: Janeza Marie Farina, dvornega zakladaveca Nj. Nj. V. V. Friderika Viljelma IV., kralja pruskega, Nikolaja I. cara vseh Rusov, Viktorije kraljice angleške itd. itd.

Revalescière du Barry

zdravi brez vratič in stroškov vse bolezni v želodcu, na živcih, na jetrih, na žlezah [bez-gavke], mrenah, zdravi težko sapo, bolečine v mehurji in živcih, jetiko, navduhu, kašelj, neprejavljivost itd. itd.

Didier-ovo belo goršično zrnje

(Senfkörner),

proti bolečinam v želodcu, krču v želodcu, slabemu prejavljanju, krču, bolečinam na jetriah, napihanju, glistam, koliki, zapetki itd.

Dra. Göllis-a splošna jedilna štupa.

(Universal-Speisepulver).

Kdor zavoljo želodčeve slabosti, ali zato ker ni mogel jedil dobro prevečiti, ali zato ker je povzil ali preveč ali pa preslabih kakorskoli imenovanih jedil čuti med jedjo ali po jedi kakovino neugodnost izhajajočo iz trebuja, kogar v takih okolišinah napenja ali tišči v želodcu, komur se kislo ali žaltovo rega, kogar vznemirja, po trebuhu kolje, mu slabo prihaja ali prihajati hoče: naj vzeme polno žlico [če je žlicica jako majhna, dve žlicicij] te štupe na suho v usta [najbolje na jezik], naj jo z vodo ali [kar je prijetnejše] s pomešanim ali čistim vinom dol siplashne, naj potem še popije polno kupico vina ali vode in v kratkih trenotkih bodo popolnoma zginile vse one težave in na njih mesto stopi tako prijetno čutilo nasitenja. Komur bi okus štupe ne bil pogodu, naj jo jemlje v omočenih oblatih. Posebnega spomina je vredno, da ta štupa vsem napenjajočim jedilom in upijajočim pijačam hitro odtegne njih sitne lastnosti.

Seidlitzova štupa od Molla

(Seidlitzpulver von Moll) proti boleznim v želodcu in trebuši.

Vse to se dobi pri F. Kollentnig-u v Mariboru.

Beli pršni sirop

od G. A. W. Mayerja v Vratislavi.

[leta 1867 v Parizu z nagrado obdarovan.]

Najboljše domače zdravilo proti zastaranemu kašlu, dolgoletni hričavosti, zasliženju, oslovskemu kašlu, katárjem in vnetjem jabelkain sapnika, proti akutnemu in kroničnemu prsnemu in plučnemu kataru, krvavemu kašljaju, bruhanju krvi in naduhi.

Spričalo:

Podpisani s tem naznanja trpečemu človečanstvu, da je Mayerjev pršni sirop v različnih boleznih na sopilih, kakor proti zastarelemu plučnemu kataru, hričavosti itd. z najboljim uspehom rabil.

V Kamenici na Českem.

Dr. Novak, mestni fizik.

Za konjske posestnike in gospodarje.

Zdravilna tekočina (Rekreations-Fluid) za konje

od c. kr. živinozdravnika Chrausta.

Živinozdravilna štupa za konje, govedi in ovce.

KVIZDOVA

Korneuburška živinska štupa

(Korneuburger Viehpulver)

za konje, govedi in ovce.

Jako imeniten in važen

LIEBIG & CO

mésni izleček (Fleischextrakt)

iz južne Amerike (Fray Bentos)

izdelavan po Liebigovem društvu za mésni izleček v Londonu.

Izleček je le onda pravi, ako nosi pisker podpis profesorja J. pl. Liebiga in M. p. Pettenkoferja kot poroštvo dobrega in izvirnega blaga.

Ta izleček, ki se napravlja iz najčisteje in najfršteje govedine nima v sebi niti masti niti limnine. V enem funtu ima ta izleček vse v vroči vodi raztoplje množine od 34 lb. čistega mesa ali pa od 45 lb. mesnine z mastjo, žilami in kostmi vred.

Vsaka vegetabilčna hrana (grah, bob, leča, kruh, krompir, riž, koruza, proso), ako se jej pridene mésnega izlečka, dobi ono tečnost in vrednost, ktero ima fršto meso ali animalična hrana.

Izleček (sam ali z vinom pomešan) je najizdatnejše krepilo za bolnike, ozdravljajoče se in oslabljence.

Kot zdravilo za vojaška in marinska bolnišča, za lazarete, sploh za vsako bolnišnico, za zakladanje živežem v trdnjavah in ladijah, za popotnike, gostilničarje, za barvice (Garköche) in rodovine na deželi je mésni izleček nadomestljiv izdelek; tako tudi za kolonije, kjer se frišno meso ne da ohraniti in je predrago.

Kako naj se rabi:

Četrти del čajske žličice izlečka raztopljenega v veliki skodelci vroče vode, kjeri naj se kolikor potreba soli pridene, zadostuje, da se mahoma napravi krepka juha.

Barva juhe naj bo temno-žolta, ne rujava; če se vzame več izlečka, postane aromatični okus juhe za mnoge premočan in neprijeten.

Zadobi se izvrstna juha, če se s kratka juhina zelenjad (seleri, korenje, luk, čebula, krompir itd.) brez ali še bolje z nekoliko slanine ali masti skuha in se potem pridene potrebna množina izlečka in soli.

Mésni izleček ima tudi v najbolj koncentriranem stanju vse množine omák (sauce) in je torej kot podlaga za pripravljanje vseh mésnih jedil neprecenljive vrednosti; prav malo izlečka že zadostuje, da se moč in okus jedil, zlasti navadnih domačih juh mahoma zboljša.

Wilhelmsdorferska šokolada iz sladnega izlečka.

(Malz extrakt - Chokolade.)

Na 9 izložbah nagradovana.

Po izreku c. kr. prof. Heller-ja na dunajski kliniki je ta šokolada edino prava.

Wilhelmsdorferska sladna šokolada je jako tečna, ni zaporčna, priporoča se zlasti onim, katerim so škodljivi razgrevajoči užitki, posebno pa za vse tiste, ki so na prsih bolni.

Cena: 1/1, 1/2 in 1/4 zavitek šestero baž po 50 kr., 70 kr., 1 f. 20 kr., 1 f. 60 kr., 2 f. in 3 f. za funt.

Priznavajoče pismó: "Ker mi Vaš sladni izleček izvanredno dobro tekne, prosim Vas, pošljite mi 4 pakete šokolade iz sladnega izlečka itd. Berger, umetnali mlinar v Schwerbergu na gorenjem Avstrijskem."

Zaloga za Maribor pri F. Kollentnigu, Tegetthoffova cesta.

Wilhelmsdorferska fabrika

za sladne (malz) produkte Avgusta Jos. Küfferle-ta & comp. (Dunaj.)

Op minjajoče na izreke c. kr. prof. Oppolzer-ja in Heller-ja na dunajski kliniki, prosimo, naj se naši sladni fabrikati nikar ne zmenjujejo z Hoffovimi sleparijami.

(12)